

השבת של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

ויסב אלקים את העם ... (שמות יג, יח)

וזה בחינת גדל הטלטולים והיסורים שצריכין לסבל קדם שבאין לארץ ישראל וצריכים לסבב בכמה דרכים קדם שבאין לארץ ישראל וכמו שכתוב (שמות יג, יח): ויסב אלקים וכו', והכל הוא בשביל קבוץ הנדחים: כי איתא בכתבי הארי"י ז"ל (פרי עץ חיים שער ק"יש פ"ג) בכוונות: והביאנו שלום מארבע כנפות הארץ וכו' שבכל מקום בעולם שאחד מישראל נדחה לשם בגלות בארבע כנפות הארץ נחשב כאלו כל ישראל גלו לשם ועל ידי זה מברר ניצוצות משם ועל ידי זה באין לארץ ישראל, עין שם באריכות שזהו סוד מה שישראל מפזרין עכשיו בגלות במקומות הרחוקים מהקדשה מאד. והנה זה העניין הוא דבר נסתר ונעלם מאד, ואי אפשר להבינו, כי אנו רואים שבמדינות הרחוקים משיבות ישראל, כמו במדינות מאסקווע, נדחו לשם יהודים מעטים. ודרים בין הרבה עכו"ם יהודים מתי מעט. עד שיש עירות הרחוקים יותר שאין נמצאים שם ישראלים כי אם אחד או שנים בעיר גדולה. והנה אנו רואים בעינינו שר"ב אלו היהודים הדרים במקומות כאלה רבם ככלם אינם צדיקים כלל והלוואי היו בינונים, כי הם רחוקים מאד מה' יתברך. ואי אפשר להאריך בזה, שלא לדבר על איוה מישראל חס ושלום, כי גם פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון, ואם כן איך אפשר להבין זאת שעל ידי אנשים כאלו יתבררו הניצוצות מעמקי הקליפות כאלו, אבל באמת הוא נפלאות תמים דעים ואי אפשר להבין זאת.

והכלל, שעיקר הגלות הוא הגלות וההתרחקות מארץ ישראל שהיא כלל הקדשה, ועיקר הגלות הוא בשביל לברר הנדחים שהם הניצוצות שנדחו בעמקי הקליפות בבחינת (פסחים פז:): לא גלו ישראל בין העובדי כוכבים אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שזהו בחינת הניצוצות המתבררים מעמקי הקליפות.

כי באמת לכאורה קשה להבין עניין הגלות שמחמת שחטאו ישראל בארץ ישראל גלה אותם משם לארץ העמים עד שיתקנו וישובו אליו ויביא לנו גואל צדקו. והדבר קשה מאד: איך יהיה תקוה שבחוף לארץ ישו בו ישראל. ומה אם במקום חיותנו וקדשתנו שהוא

ארץ ישראל ארץ הקדושה ששם עיקר קדשת ישראל וכו', אם שם התגבר על ישראל היצר הרע עד שהחטיאם, איך יהיה תקוה שבחוף לארץ שהוא ארץ העמים אויר הטמא וכו', שם יתקנו וישובו ישראל? ואם כן חס ושלום, אפס תקוה!! הלא ה' יתברך רוצה בתקנותינו ואינו חפץ לנקם בנו, רק כל הגליות והצרות הם בשביל תיקון, כמו שכתוב (דברים ד, כט): ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת וכו'. אבל איך יתכן זה שבארץ ישראל לא בקשנו והפשנו ודרשנו את ה' יתברך ובחוף לארץ בארץ העמים נדרש ונבקש אותו? אבל באמת כל זה הוא נפלאות תמים דעים. והם מסתרי פלאותינו. וזהו בחינת כל הירידות והנפילות העוברים על כל אחד מישראל לפי בחינתו ומדרגתו עד שיש הרבה שנפלו עד עמקי תהום תחתיות, אשר נדמה להם כי אפס תקוה חס ושלום, בפרט עכשיו בסוף הגלות באחרית הימים האלה בעקבא דמשיחא, כאשר יודע כל אחד בנפשו נגעי לבבו ומכאוביו. ואף על פי כן סוף כל סוף כלם יתקנו ולא יהיה נאבד שום אחד מהם. כי ה' יתברך חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. כי באמת יש לפעמים שדייקא כשהאדם מגיע למקום נמוך ורחוק מהקדשה מאד מאד, שם דייקא יתעורר בהתעוררות גדול לה' יתברך.

ויש בעניין זה כמה טעמים ובחינות וקצת מהם הוא מחמת שכשהיו ישראל בארץ ישראל הראה להם הקדוש ברוך הוא תבה יתרה. והיו מקרבים אליו מאד. ונדמה להם שכבר הם סמוכים לה' יתברך ולא בקשוהו יותר ונתרשו בעבודתם. והבעל דבר חותר עליהם בכל יום ובכל עת ועל ידי זה התגבר עליהם עד שהחטיאם. וזה בחינת (שיר השירים ו, ה): הסבי עיניך

מנגדי שהם הרהיבני, ועין בפרוש רש"י שם שפרש שם עניין זה, שמר"ב חבה שהראה להם בבית המקדש, על ידי זה מרדו בו וכו', עין שם. וזהו עניין הני"ל. וגם מחמת שכשהיו בארץ ישראל לגדל הקדשה של ארץ ישראל באיזה תנועה בעלמא שלא התנהגו בקדשה כראוי פגמו מאד. ועל ידי הפגם הזה נמשך פגם גדול יותר, כי עברה גוררת וכו' (אבות פ"ד), ועל ידי זה החטיאם הבעל דבר.

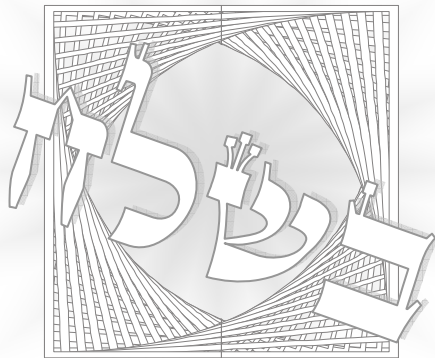
וזה בחינת (מלכים א יז, יח): כי באת אלי להזכיר את עוני, שכנגד קדשת אליהו היא נחשבת כרשעה אף על פי שהיתה צדקת כמו שפרש רש"י שם. ובשביל זה הכרחו לצאת בגלות. ואז מגדל הרחוק שרואים גדל רחוקם מה' יתברך שנגלו ונפוצו בארץ העמים, באוויר הטמא, תחת ממשלת העובדי כוכבים, מתגברים נפשות ישראל ביותר לשוב לה' יתברך. וגם שם לגדל הטמאה של חוף לארץ, תכף כשישראל עושים איזה עבודה בעלמא יקר בעיניו יתברך מאד מאד. אף על פי שאין עבודתם בשלמות, אף על פי כן יקר בעיניו מאד שבמקום רחוק וטמא כזה יתגברו לעשות אפילו העבודה הזאת. ועל ידי זה הוא מרחם עליהם ומושיעם.

וזהו בחינת של כל הנופלים מעבודת ה' יתברך, שעל ידי כל מה שפוגמים איזה פגם, או שעוברים איזה עברה חס ושלום, נופלים יותר ויותר. ואם כן מה יהיה הסוף וכי אפס תקוה, אך הכל על פי הני"ל, שכשה' יתברך רואה שאיזה אדם מתרחק מעבודתו ופוגם איזה פגם או שעובר חס ושלום איזה עברה אזי הקדוש

ברוך הוא מרחק אותו ונופל יותר, כי הבא לטמא פותחין לו (יומא לח:), אבל אם כן היה חס ושלום אפס תקוה, ולא היה באפשר לשום אדם לשוב לעולם מאחר שכל פעם נופל יותר חס ושלום, אבל ה' יתברך חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. והוא מסבות מתהפך בתחבולותיו. כי כשהאדם נופל על ידי חטאים למקום הרחוק מהקדשה, אזי ה' יתברך מזמין לו שם רמזים לפי אותו המקום ומזמין לו איזה זכות שיכול לזכות בזה המקום הרחוק דייקא.

וזהו הנסיון והבחירה שלו. ואם יזכה שם לזכר בה' יתברך, ולעשות שם מה שיכול מה שמרמז לו ה' יתברך בכל מקום שהוא, בקל יוכל לשוב לה' יתברך, כי לפי המקום הזה יכול לזכות בעבודה קטנה לעשות נחת רוח ותענוג ושעשוע גדול לה' יתברך מה שלא היה זוכה במקום קדוש ביותר, כי ה' יתברך מקבל תענוג ושעשוע גדול מאד כשעולה לפניו איזה עבודה ממקום הנמוך ורחוק מאד כמובן בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים. בבחינת (ז"ה יתרו טו): כד אתי יתרו ואמר: כי עתה ידעתי וכו' (שמות יח, יא), כדן אסתלק ואתייקר שמה דקדשא בריך הוא עלא ותתא [כשבא יתרו ואמר וכו', אז התייקר שמו של הקדוש-ברוך-הוא למעלה ולמטה].

וזה סוד גלות ישראל בכלל. ובפרטיות הנפילות של כל אחד ואחד כני"ל שזהו עיקר הגלות. כי כל מה שנופל למקום נמוך ורחוק מהקדשה יותר יש לו שם איזה עבודה ונחת רוח לעשות לה' יתברך, מה שאינו זוכה לזה אפילו צדיק גדול, ועל ידי זה מעלה כל הניצוצות והקדשות שנפלו לשם למקום הטמא הזה. כי יש כמה וכמה ניצוצות הקדושות שנפלו משנים קדמוניות הרבה לעמקי עמקי הקליפות מאד מאד. ומחמת שמנחים בין מצולה בעמקי תהומות מאד מאד בודאי אין מי שיכנס לשם להעלותם. ועל כן כשמזדמן אדם שחטא עד שנפל לשם חס ושלום, תכף כשמזכיר את עצמו בה' יתברך, ונתעורר לעבד את ה' יתברך באיזה עבודה בעלמא שהוא יכול לעשות שם לפי מקומו הנמוך, אזי מתדבקים בו כל אלו הניצוצות, ומעלה אותם משם. ובזה עושה נחת רוח ותענוג גדול לה' יתברך בלי שעור.

אך ישיב אלה אל ישראל
את פשיפת פלאת ...

עם ישראל, על כל אחד ואחד. אין מי שיכול לרפאות את עם ישראל - רק רבנו הקדוש. הוא גילה על עצמו שהוא הבעטליר הזה, "ואני רופא אותה" ... רבנו הקדוש ער איז אלע בעטלירס, ער איז א בעל-תפלה, ער איז א בערגיר ("רבנו הקדוש הוא כל הבעטלירס, הוא הבעל-תפלה, הוא הבערגיר"), כל הילקוטי מוהר"ן הוא רבנו, אבל בחכמה גדולה, חכם מבין מעצמו. רבנו הקדוש גילה טיפה מן הים, כל דבר הוא מועט מחזיק את המרבה, מועט - דבור אחד, הוא מחזיק את כל העולם. מרבה זה בלי שיעור, כל העולם.

רבנו הקדוש אמר שהמשיח הוא יספר את הסוף מהמעשה של השבעה בעטלירס, הוא השאיר את זה למשיח (צוחק) ...

(ארץ ישראל)

עצות ותפילות

• עיקר אמונה, בחינת תפילה, בחינת נסים, אינו אלא בארץ-ישראל, ושם עיקר עליות התפילות, ויכול לפעל בתפלתו מה שצריך ולעשות נסים ומופתים אמתיים בעולם (לקוטי עצות - ארץ ישראל, א').

• כשפוגמין בארץ ישראל שהוא בחינת אמונה, בחינת תפילה, אזי יורדין גלות, ועיקר שיורדת התפילה בגלות ואי אפשר להתפלל ולעשות נסים בעולם (לקוטי עצות - ארץ ישראל, ב').

• ותזכנו לבא לארץ ישראל, הארץ אשר בחרת בה מכל הארצות, ונתת אותה לישראל לעולם, ומיום אשר סרנו מאחריך ופגמנו באמונתך הקדושה, גלינו ומרצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, עד אשר ארך עלינו הגלות. על כן חוס וחמל נא עלינו, וזכנו ברחמיך הרבים להכניע ולשבר ולבטל כל מיני כפירות ובלבולים שלא יעלו בלבנו ובלב כל עמך ישראל לעולם, ונזכה להאמין בנסיך הקדושים

אשר אתה עושה עמנו בכל דור ודור מעולם, ואשר אתה עושה עמנו עדיין בכל יום ובכל שעה, ולא נכסה שום נס בדרך הטבע חס ושולם, רק נדע ונאמין שהכל מאתך לבד, על ידי השגחתך אשר אתה משגיח תמיד בהשגחה פרטית על כל דבר שבעולם. ונזכה להאמין בך ובצדיקי האמת תמיד, ועל ידי זה נזכה לבא לארץ ישראל חיש קל מהרה, ותמהר ותחיש לגאלנו וגאלה שלמה, ותביא לנו את משיח צדקנו ... (מתוך לקוטי תפילות א', ז').

(כוכבי אור - אנשי מוהר"ן, מ')

סיפור

ר' ישראל מנעמירוב, אשר הפציר את אדמו"ר זצ"ל שייסכים לו לנסע למקום המלחמה בשביל פרנסה, ואדמו"ר זצ"ל מדרכיו הנעלמים לבלי לדחק את עצמו על שום דבר (כמובא מזה הרבה בספוריו הקדושים). ומחמת שאף על פי כן לא רצה בשום אופן להסכים לו, ענה ואמר לו בזה הלשון: תיקח לעצמך את הכן ואת הלא בשוה (היינו שיהיה באמת שוה אצלו בלבו אם לנסע או לאו), אחר כך תאמר ה' קאפיטיל תהלים, ואחר כך איך שייכנס במחשבתך כך תעשה! וכן עשה האיש הנ"ל, ואחר כך בא לאדמו"ר זצ"ל, ואמר לו שנפל בדעתו הן. ואדמו"ר זצ"ל לא הוטב זאת בעיניו כלל, כי ידע ברור כיום שהאמת לא היה בלבבו שווי ההן ולא כאשר פקד עליו, כי באמת מחמת תבערת תאוות ממון חשק ורצה בכל נפשו לנסע הנסיעה הנ"ל. ואמר לו אדמו"ר זצ"ל בזה הלשון: "נו, עם דג קטן לפעמים אפשר לתפוס הכט (דג גדול)". ובעת שאמר לו אדמו"ר זצ"ל זאת, לא הבין כלל האיש הנ"ל את דבריו אלו. ואחר כך נסע האיש הנ"ל לדרכו למקום הנ"ל, וסיבב שם השם יתברך ששכר אותו עשיר אחד לעסקיו והיה אצלו איזה זמן ונשא חן בעיניו, והיה ביניהם אהבה גדולה מאד. והעשיר הזה היה איש בליעל ורע מעללים, וגם כבר בא בשנים ומימיו עוד לא נשא אשה כלל, אבל מרב אהבתו לאיש הנ"ל התחיל לדבר על לבו מיום אל יום בדברים רכים וטובים, עד שהתחיל לפעל אצלו מעט מעט, והתחיל לעזב את דרכו הרע ונשא אשה כשרה וצנועה, והתחיל לילך בכל יום ערב ובקר להתפלל, עד שבמשך הזמן נתהפך לאיש אחר ממש, ונעשה באמת איש כשר ככל בני ישראל הכשרים. וכאשר ר' ישראל הנ"ל מנעמירוב הביט וראה שפעלו כל כך דבריו בהעשיר הזה מיד נזכר במאמר אדמו"ר זצ"ל שאמר לו על ענין נסיעתו שבדג קטן יכולים לחטף דג גדול, כי באמת כן היה גם שם המשפחה של העשיר הזה "העכטי", שמעתי כל זה מפי אבי הריני כפרת משכבו ששמע זאת מפי מוהר"ן ז"ל וגם מרבי נפתלי ז"ל.

שבת שלום ...

וזה בחינת היהודים הנדחים בארבע כנפות הארץ במקומות הרחוקים מישראל, כי יש ש ניצוצות מאלפים שנים שמנחים שם גלות וצער גדול מאד, שאם היו מריחים שם ריח בעלמא של ישראל היו מחיין עצמן מאד. ועל כן תכף שנכנס לשם איזה ישראל בעלמא, אפילו פושעי ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא (סנהדרין מד). ואף על פי כן שם ישראל נקרא עליו, אזי תכף כשאלו הניצוצות הקדושות מריחין ריח של ישראל הם מתעוררים ומתדבקים בו. ואף על פי שעדיין אי אפשר להם לעלות מחמת שזה האיש בודאי אין לו כח להעלותן — ועל כל פי רב נופל על ידם יותר מחמת רבוי הקליפות הנאחזין באלו הניצוצות כידוע — אף על פי כן מאחר שעל כל פנים מחזיק עצמו בדת ישראל, ואינו ממיר דתו לגמרי חס ושולם, ונקרא עליו שם ישראל, זה בעצמו יקר מאד בעיני ה' יתברך, ויש לה' יתברך תענוג ושעשוע גדול מזה, עד שסוף כל סוף יעלה זה האיש משם, ויעלה עמו כל הניצוצות הנ"ל משם, ועל ידי זה יתקן כל חטאיו מאחר שעל ידו דייקא עלו הניצוצות האלו מה שלא היו יכולין לעלות על ידי שום איש כשר שבעולם, כי מי היה נכנס למקום טמא ומלכלך כזה.

והעיקר הוא על ידי כח הצדיק הגדול האמתי שיש לו כח להעלות כל אלו האנשים עם הניצוצות שנתדבקו בהם מכל המקומות הנמוכים אפילו מעמקי עמקי תהום תחתיות, אפילו מיון מצולה ואין מעמד. ועל כן כל זמן שהאדם משתדל ומחפש ומבקש להתקרב לצדיקי אמת יש לו תקוה לעולם יהיה אין שיהיה. אפילו אם נפל מאד אלפים ורבות פעמים. כי בכח הצדיק יכול להיות שעל ידי דבר אחד ונחת רוח אחד שיעשה לה' יתברך במקומו הרחוק כזה יתקן הכל ויעלה עמו כל הניצוצות ממקומות כאלו, מה שלא היו יכולים לעלות על ידי שום אדם אחר וכנ"ל.

ובשביל זה צריך האדם לסבל טלטולים ויסורים הרבה קדם שבא לארץ ישראל, הכל בשביל ברור הניצוצות הנ"ל שכלם צריכים להתקבץ לארץ ישראל. ועל ידם דייקא זוכין לבוא לארץ ישראל. כי בכל מקום שמסבב לבוא לשם בשביל לבוא לארץ ישראל הוא מברר הניצוצות משם מאחר שכל כוונתו שהולך ומסבב שם הוא בשביל לבוא לארץ ישראל, ששם קבוץ כל הניצוצות, ואזי זוכה לבוא עם כל אלו הניצוצות לארץ ישראל, בבחינת: אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך וכו'. והביאך ה' אלקיך אל הארץ. והכל בכח הצדיק שעל ידו דייקא באין לארץ ישראל. ועוד יש בזה דברים הרבה. ודי בזה למסתכל על האמת לרחם על עצמו לשוב לה' יתברך מכל מקום שהוא, כי חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו לעולם. (לקוטי הלכות - הלכות ברכת הריח וברכת הודאה ד' - אות מ"ה)

(מר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

שיחות

... אוי אוי אוי, רבונו של עולם, רבונו של עולם.. העיקר הדבורים שאנחנו צריכים לגלות, לפרסם, למסר נפשנו על העניין הזה שכל הגאולה תלויה ברבי נחמן מברסלב. ללמד ספריו. כל אות, כל תורה, כל דבור שלו הוא אור כזה שהוא מדבר אלך, מדבר מה שאתה צריך, כל העניינים שעוברים עליך, שעברו עליך, שיעברו עליך. וכן לאדם הזה וכן לאדם הזה, לכל אחד ואחד בפרטיות.

רבנו רבי נחמן הוא השורש של התורה, הוא השורש של האמונה, הוא השורש של כל אחד מישראל היכן שנמצא - לאיזה מקום שירד. רבנו הקדוש מוציא אותו, מרפא אותו. מה שאי אפשר לרפאות, חולה כזה שאין לו רפואה למחלה כזה, אבל רבנו רבי נחמן הוא גילה שהוא כן יכול לרפאות ולתקן הכל. כל דבור שגילה רבנו הוא כלליות של כל אחד מישראל מה שעובר עליו, מה שעבר עליו, המחלות שלו והרפואות! לא רק המחלות, הוא מתקן מטרה ומרפא כל החולים, כל הגרועים שבעולם שאין להם שום תקומה.

אוי, אשרינו מה שזכינו בחושך הזה, בהסתרה כזו, שאנחנו יודעים מעניין רבנו שהוא פלא כזה שהוא כן יכול לתקן אותנו. אנחנו לפי מעשינו אין שום תיקון לחולים כאלה, אבל היה כבר רבנו רבי נחמן בעולם והוא יכול לתקן כל המחלות שאין שום מקום שיכול לתקן ולרפאות. שום צדיק לא יכול לעזר להם, אבל רבנו רבי נחמן אמר: "ואני רופא אותה!" [ראה סיפורי מעשיות - מעשה יג]. זה מהסוף של המעשיה של הישבע בעטלירס, הבת מלכה קבלה כדורים עם רעל ונפלה חלשות, "און איך הייל זיי!" ("ואני רופא אותה!") רק אני יכול לעזר לכם. הבעל-דבר ירה בנו כל מיני רעל, כל מיני כדורים, והבת-מלך נפלה חלשות, אז הבעטליר אמר: "רק אני יכול לרפאות אותה!" כלומר: את כנסת ישראל, שכונת ישראל. זה הולך על כל